

АРТИСТ

Үнишье болоогүй, урда зуун жэлэй наядахи онуудаар гээшэ һэн ха, Захаамин хангайда болоһон ушар юм даа. Үнэн болоһон. Худал үгөөр хоолшье хэжэ яахамнайб.

Аймагаймнай хойморто – һарьдагуудай хормойдо түбхинэнэн Далахай нютагай дүшэээ дабантаһан үеын гурбан нүхэд, намар оройшог хэрмэнэй агнуурида гараба юумэд ха. Хүбшэдэ агнууриин үедэ байрлаха тусгаар баригдаһан нэгэ зэмьеэтэй.

Аба хайдаг гээшэмнай эрэ хүнэй ажабайдалда тохёолдохо хүндэшье, хүндэтэйшье хэрэг бэлэй даа, гэбэшье гурбан нүхэднай гэрһээнъ гарахадаа, халта халамгайнууд мордоһон байба. Замайнгаа тэгэндэ, моридоо амаруулдаг заншалтай газартаа, сэржэмээ үргэжэ, ашаагаа халта “хүнгэлэд” гээд, саашалжа мордод.

Ойн нюдэндэшье харагдахагүй зүргэхэнөөр хойно хойноһоонь һубарижа, тайгын хүүесэ хөөрэлдэһөөр ябатараа, дундань ябаһан Гармань:

– Хүбаа, унташоогүй бээш? Яагаа абяагүйбши? – гээд, гэдэргээ харахадань, хойноһоонь эзэгүй морин ашаатаяа дахаад ябажа ябаба.

– Һэй–е! Галсан, байгыш! Энэ Дармамнай үгыл! – гэжэ урдаа ябагшяаа оогложо байлгаба. Гэдэргээ эрьежэ, Дармынгаа мориной жолооһоо баряад, морин дээрэһээн нэгэ нариншаг шэрэнгидэ жолооень дүнгэжэ уяжархёод, ерэнэн зүргөөрөө эрьежэ ошобо.

Нэгэ хэды ябатарнь, урдаһаань ябаган Дарма гэшхэлжэ ерэбэ.

– Энэ яагаабши? Юүндэ ябагалбаш? Моринһоонь һажажа унашахаар үхибүүн бэшэ ха юмши?

– Заа, юүндэ һажаба гээшэбиб. Тэрэ хоёр шэрэнгиин хоорондуур таанарай гарахада, минии сэндэгэр ашамагууд торосолдоод, гэдэргээ боложо, тойроод гаралгандаа нэгэ шэнэнэнэй бүдүүн гэшүүһэндэ үбсүүгээрээ тулаад, эмээл дээрэһээн ходоршооб. Хоёр һугаараа үлгэлдөөд.., үндэр

шэнги.., арай гэжэ дэбхэржэ бугааб. Моримни таанараа дахаад лэ, ябаһаараа ябашана бэлэй.

Дарма нүхэдэйнгөө тэрэ үдэшин наадан болоһоор, энеэлдэһээр, отогтоо хүрэжэ буубад.

Зэмьеэхэн гэрынь тэрэл хэбээрээ, хубсаһаяа хатааха, хоолоо шанаха шэрэм табяатай, бишыхан хабирга пеэшэнтэйхэн. Ашаагаа буулгажа, моридоо уяжархёод, галаа түлижэ, сайгаа шанабад. Үнжэгэтэй найхан сайгаараа сэржэмээ үргэжэ, хоолоо баряад хоноол бэд даа.

Агнууришье наашатай. Хэдэн хоног агнабад.

Нэгэтэ үглөөгүүр бодоод, галаа түлижэ, нэжээд табагтаа үдэшэнэйнгөө шүлэ аягалжа, шэрэм дээрээ табяад, загнуутай сайгаа халахыень табилсаад, гаража нюур гараа угаагаад, орожо эдеэлхээ түхээрбэд. Шэрэмэйнь дээрэхи сахаригууд абтаатай. Тэрээн тушаань дүлэн халта соробхилно. Галсан Гарма хоёр табагуудтай шүлээ абажа, эдеэлжэ захалбад. Дарма таг тушаа, пеэшэн дээгүүр, нургааг зэргэлүүлжэ хэһэн наарай дээгүүр, доогуур юушьеб бэдэрнэ.

– Эдеэлыш, үгы, юугээ бэдэржэ байгаабиши, орой боложо байна ха юм, – гэжэ Галсан ганирба.

– Табагтай эдезем хэнтнай хаана хээб? – гэжэ Дарма сухалтай һөөргэдэбэ.

– Шини эдее хэн яаба гээшэб. Хаана табиган хүмши?

– Теэд тэрэ шэрэм дээрэл табяа бэлэйб.

Дармын табагтай эдээн хаанашье үгы, нүхэдынь хоёр табагнаа хубаалдажа, үглөөнэй хоол баряад, агнаһаяа гарабад.

Тийһээршье үдэшэ боложо, отогтоо гурбан ангуушад суглараад, үдэрэйнгөө ябадал хөөрэлдэһөөр шүлэээ шанажа, шубуун дэнгээ носоогоод, эдеэлхээ һуубад.

Нөөхил Дармань таг тойрон, баһал юугээшьеб бэдэржэ тухашарна.

– Энэ баһа юугээ бэдэршэбэш?

– Табагни үгы. Үшөө нэгэ хууха табиг асараа бэлэйб, тэрэм хаанаа орошобо гээшэб?

Эдээлжэ һууһан Гарма:

– Үгы, ши артист болобо гүш? Ши маанарые хүхээхээ хүбшэ гараагүй юм бээш? Нэгэ харахадш, шэнэһэнэй мүшэртэ үлгөөтэй һэнжэлзэжэ байха, нэгэ мэдэхэдэ, табагтай эдээниинь үгы болошохо. Мүнөө табагынь бүхэлээрээ үгы болошобо,– гэжэ гэмэрһээр эдээлнэ.

Иигэн–тиигэн эдээлжэ, асарһан хэрмэнүүдээ үбшэжэ, үлгэжэ, Дармынгаа ушарал гайхалсан, һэжэглэн һагад хөөрэлдэһөөр хонобод юм ха.

Үглөөдэрынь Дарма нохойдоо эдээ табижа үгэһэн сайр табагаа газааһаа олобо, тиигээдшые ушар байдалынь элиржэ захалба даа.

– Үгы, үсэгэлдэр үглөөгүүр юундэ шэрэмэй сахаригууд абтаатай байгаа һэм,– гэжэ юумэ тухайлһан Галсанай асуухада:

– Би нээгээд, табагтай шүлэээ табяа һэм,– гэжэ Дарма хэлээд лэ... ойлгожорхибо...

Тэрээхэн хууха табагаал шэрэмэй сахариг нээжэ табиһан байба ха юм даа.